

ความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

Knowledge Management Capacity of High Schools in the upper South of Thailand

สุพิศ ฤทธิแก้ว¹ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์² จาตุรนต์ ชูติธรรพงษ์²
Supit Ritkaew¹, Somnuk Aujirapongpan², Jaturon Jutidharabongse²

¹ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

² สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹ School of Science, Walailak University

² School of Management, Walailak University

E-mail: cjaturon@wu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการความรู้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและยกระดับการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการจัดการความรู้ และใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบในการพัฒนาการจัดการความรู้ของโรงเรียน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการจัดการความรู้โดยรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังพบว่าจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ และขนาดมาตรฐานของโรงเรียนเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมองว่าผลการศึกษาวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา สามารถช่วยทำให้ระบบการบริหารจัดการในเรื่องการจัดการความรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีแนวคิดที่จะนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ของโรงเรียนด้วยเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ความสามารถในการจัดการความรู้

Abstract

This research aims at knowledge management capability, Factors affecting differences in the knowledge management capability, Development of the knowledge management capability and transfer of technology and knowledge from research to develop and enhance the knowledge of high school in the Upper South. Efficient and more effective. Questionnaires were used to collect data to analyze the knowledge management environment and the Focus Group with school administrators to develop a model for the development of knowledge management of the school.

The results showed that knowledge management capability of school is high level. It also found that the number of support or organize a training course in mathematics. The size of the school, only to influence the ability of learning the school administrators that results from this development. Can help the management in the knowledge management of learners more effective. The idea is to bring the results of such research to improve the implementation of knowledge management of the school as well.

Keywords: Knowledge Management, Knowledge Management Capability

Paper type: Research

1. บทนำ

การนำความรู้ที่เหมาะสมไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้เพิ่มความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายความรู้ไปยังที่มีความต้องการภายในองค์กร ซึ่งการดำเนินการเคลื่อนย้ายความรู้ดังกล่าวจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรหรือไม่ ก็จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการความรู้ (Knowledge Management Capability) อีกนัยหนึ่งความสามารถในการจัดการความรู้ ก็คือ ความสามารถในการที่จะสร้างและใช้ความรู้ โดยการผสมผสานกับทรัพยากรต่าง ๆ และกิจกรรมในการจัดการความรู้ เพื่อส่งผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) และประสิทธิภาพขององค์กร (Organizational Effectiveness) และพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถสร้างนวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่เพื่อทำให้การพัฒนาองค์กรเป็นอยู่อย่างยั่งยืน (Gold et al., 2001; Chuang, 2004; ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมถึงการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทำให้เกิดปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับโรงเรียนที่สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Commission) ทั้งนี้เพราะการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็เป็นเป้าหมายที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางหลักของการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับได้เน้นที่จะพัฒนาสถานศึกษาของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผ่านแนวคิดพื้นฐานในเรื่องของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ และส่งผลไปยังองค์กรให้มีลักษณะของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็คือความสามารถในการจัดการความรู้ (Knowledge Management Capability) (Gold et al., 2001)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะได้มีองค์ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีให้กับเยาวชนหรือทรัพยากรบุคคลที่จะได้รับการพัฒนาความรู้ระดับสูงต่อไป และจากบทบาทของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย รวมทั้งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในการใช้ผลผลิต และ

เชื่อมโยงเครือข่ายกับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ทำให้ประเด็นปัญหาของการศึกษาที่เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ประกอบกับเป็นการนำองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยได้มีการศึกษาค้นคว้าไว้ใช้ในการถ่ายทอดและพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น ภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553) ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยที่จะได้รับ มีประโยชน์ทั้งต่อโรงเรียนในเขตพื้นที่ดังกล่าวเอง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด ให้สามารถพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว และยังทำให้มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ซึ่งไม่เพียงแต่ได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพ แต่ยังมีส่วนร่วมและบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะของการเก็บข้อมูล ทั้งแบบตัวแปรเชิงปริมาณ และตัวแปรเชิงคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย จำนวน 162 แห่ง ประกอบด้วยจังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง

2. การศึกษาในเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ จะใช้แนวคิดของ Somnuk's Model of KM to Innovativeness (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2553) มาเป็นแนวทางในการศึกษา

3. การวิเคราะห์จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของประชากร และระดับการจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ และใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบเพื่ออธิบายผลการวิจัยในระดับประชากร

4. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

4.1 การทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ได้มีการทบทวนวรรณกรรมและนำเสนอ ดังนี้

การจัดการความรู้

การจัดการความรู้ ถือเป็นเครื่องมือของการพัฒนาองค์กรที่สำคัญในยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ (พันธุอาจ ชัยรัตน์, 2547) รวมทั้งนัยสำคัญของความหมายก็จะเป็นการผสมผสานเชิงบูรณาการระหว่างความหมายของคำว่า ความรู้ (Knowledge) และความหมายของคำว่า การจัดการ (Management) จึงทำให้มีความหมายที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามจากการสังเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ทำให้สามารถสรุปการให้ความหมายหรือนิยามของการจัดการความรู้ได้ในมุมมองต่าง ๆ ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) การนิยามเชิงกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process Perspective) การให้ความหมายของการจัดการความรู้ในมุมมองนี้ จะเน้นไปที่แนวคิดเชิงกระบวนการและระบบของการพัฒนาความรู้ ที่เกิดจากกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งจากการจัดหา การรวบรวม การจัดเก็บ การแบ่งปัน การใช้ประโยชน์ และการเผยแพร่ความรู้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2547 ; Davenport et al., 1998 ; Brown & Duguid, 2000) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ขององค์กร ทำให้องค์กรสามารถพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและบรรลุประสิทธิผลได้

2) การนิยามเชิงองค์กร (Organizational Perspective) การให้ความหมายของการจัดการความรู้ในมุมมองขององค์กรนี้จะเน้นและให้ความสำคัญว่า การจัดการความรู้เป็นเรื่องของการบริหารจัดการและความสามารถขององค์กร เพื่อมุ่งไปสู่การสร้างฐานความรู้ขององค์กร โดยองค์กรต้องมีโครงสร้างองค์กร และวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม และเครื่องมือทางเทคโนโลยี

สารสนเทศที่ดี ที่พร้อมจะให้การสนับสนุนการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กร (Darroch & McNaughton, 2002) รวมถึงการเน้นเป็นองค์การที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภายในองค์กร หรือที่เรียกว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้

3) การนิยามเชิงการจัดการ (Management Perspective) การให้ความหมายของการจัดการความรู้ในมุมมองของการจัดการนี้จะมองว่า การจัดการความรู้เป็นระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินความรู้ในองค์กร (Knowledge Asset) ทั้งที่เป็นความรู้ที่แฝงในตัวคน (Tacit Knowledge) และความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การทำให้ความรู้ถูกใช้ ถูกปรับเปลี่ยน และถูกยกระดับให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร ภายใต้การจัดการที่ทำให้เกิดความร่วมมือ (Collaboration) ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาการเรียนรู้ (Parlby & Taylor, 2000) ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร

นอกจากนี้ การให้ความหมายของการจัดการความรู้ ในบริบทสังคมไทยที่เป็นที่ยอมรับและอ้างอิงกันอย่างแพร่หลาย ก็คือแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2546) เป็นผู้อำนวยการก่อตั้งสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน มีนัยที่ครอบคลุมความหมายของการจัดการความรู้ทั้ง 3 มุมมอง คือ กระบวนการจัดการความรู้ องค์กร และการจัดการ และเมื่อพิจารณาการให้ความหมายของการจัดการความรู้จากวรรณกรรมที่ทบทวนทั้งหมดแล้ว ก็สามารถสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัตที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ กิจกรรม ตลอดจนประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม และความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลในองค์กร เพื่อสร้างเป็นความรู้ และความคิดใหม่ ในลักษณะของนวัตกรรม โดยคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถขององค์กรในด้านโครงสร้าง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีองค์กร เพื่อให้สามารถเข้าถึง การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอน และการแพร่กระจายของความรู้ เพื่อทำให้ความรู้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความสามารถในเชิงการแข่งขันของ องค์กรในระยะยาว

ความสามารถในการจัดการความรู้

การนำความรู้ที่เหมาะสมไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้เพิ่มความ สามารถทางการแข่งขันขององค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายความรู้ไปยังที่มีความต้องการภายในองค์กร การดำเนินการเคลื่อนย้ายความรู้ดังกล่าวจะส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการความรู้ (Knowledge Management Capability) ดังนั้น ความสามารถในการจัดการความรู้ ก็คือ ความสามารถในการสร้างและใช้ความรู้ โดยการผสมผสานกับทรัพยากรต่าง ๆ และกิจกรรมในการจัดการความรู้ เพื่อส่งผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน (Competitive

Advantage) และประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness) (Gold *et al.*, 2001 ; Chuang, 2004) จากการทบทวนวรรณกรรมบางส่วนในเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ซึ่งงานของ Nonaka & Takeuchi (1995); Gold *et al.* (2001); Carrillo & Gaimon (2004); Chuang (2004); Freeze (2006) และ Yang & Chen (2007) สรุปได้ว่ามีการศึกษาในเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้อยู่ 2 มุมมอง คือ

1) มุมมองความสามารถด้านทรัพยากร (Resource-Based Capability View)

เป็นแนวคิดในการศึกษาถึงความสามารถที่เกิดจากความแตกต่างของทรัพยากร กล่าวคือ องค์การที่มีทรัพยากรแตกต่างกันจะส่งผลถึงความสามารถที่ต่างกัน (Mata *et al.*, 1995) โดยการศึกษาในมุมมองด้านทรัพยากรในช่วงแรกจะเน้นทรัพยากรขององค์การที่หมายถึง ทรัพย์สินที่มีตัวตน (Tangible Assets) เช่น ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น แต่ในระยะหลังการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรที่เป็นทรัพย์สินไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น ระบบโครงสร้างการจัดการองค์การ และวัฒนธรรมองค์การ เป็นต้น ทั้งนี้ งานวิจัยของ Gold *et al.* (2001) พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสามารถในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยี (Technology) ทั้งในส่วนของอุปกรณ์ (Hardware) และโปรแกรมการทำงาน (Software) หมายรวมถึงระบบฐานข้อมูล (Database) และระบบเครือข่าย (Network System) ทั้งภายในและภายนอกองค์การ (Yang & Chen, 2007) 2) โครงสร้างองค์การ (Structure) หมายถึง โครงสร้างการดำเนินงาน และการสั่งการขององค์การ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ยังรวมถึงระบบการจูงใจ (Incentive System) การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงาน (Work Design) นโยบายการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร (Management Support) กฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ (Yang & Chen, 2007) 3) วัฒนธรรมองค์การ (Culture) หมายถึง บรรยากาศ และแนวปฏิบัติในการทำงานของบุคลากรในองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานงาน ความร่วมมือ และการใฝ่รู้ของบุคลากรในองค์การ (Yang & Chen, 2007)

2) มุมมองความสามารถด้านความรู้ (Knowledge-Based Capability View)

เป็นการศึกษาถึงความสามารถในการจัดการความรู้ โดยให้ความสำคัญกับทรัพย์สินไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น ความรู้ (Knowledge) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ภายใต้แนวคิดที่ว่า ความรู้เกิดจากตัวตนและสามารถที่จะพัฒนาไปเป็นความรู้ขององค์การ (Nonaka & Takeuchi, 1995; Carrillo & Gaimon, 2004) โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการจัดการความรู้ตามมุมมองด้านความรู้ได้ 3 ประการ ประกอบด้วย

ก) ความเชี่ยวชาญ (Expertise Capability)

เป็นการให้ความสำคัญที่ความรู้แฝงในตัวคน (Tacit Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยได้ผลดี ซึ่งเกิดจากการมีความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะ และเกิดขึ้นจากประสบการณ์ การฝึกฝน และความร่วมมือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถสร้างความโดดเด่นเชิงความรู้ในด้านต่าง ๆ (Knowledge Champions) และมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์ความรู้ขององค์การ และจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายโอนความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ภายในขององค์การ (Knowledge Transfer) (Hansen *et al.*, 1999 ; Jones *et al.*, 2003)

ข) การเรียนรู้ (Learning Capability)

การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาองค์การไปสู่ความเป็นองค์การนวัตกรรม และทำให้องค์การมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมขึ้นได้ (Senge, 1990 ; Argyris, 1998; Schein, 2004) ความสามารถในการเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้จากบทเรียน (Lessons Learned) ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) หรือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Benchmarking) (O'Dell & Grayson, 1998 ; Alavi & Leidner, 2001) นอกจากนี้ Pena (2002) ยังได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจจากงานวิจัยได้ศึกษาพบว่า เครือข่ายความรู้ (Knowledge Networks) จะให้ประโยชน์มากในการจัดการความรู้ ดังนั้น การเรียนรู้จากบทเรียนต่างๆ อาจจะมีได้ทั้งส่วนที่เกิดขึ้นจากภายในขององค์การ และส่วนที่มาจากภายนอกองค์การก็ได้

ค) สารสนเทศ (Information Capability)

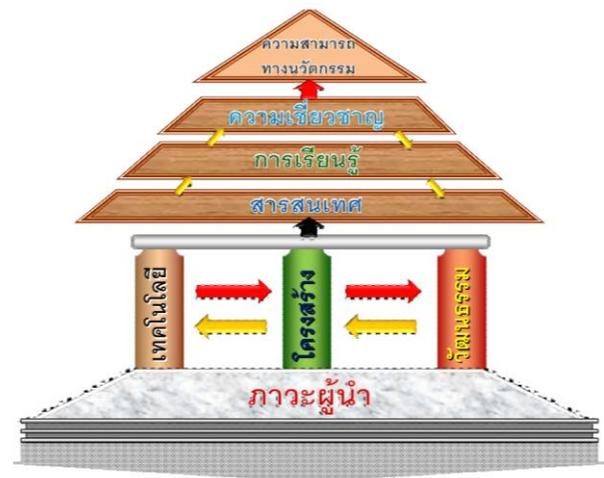
ความสามารถในการมีข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณค่า และคุณประโยชน์ ทั้งในเชิงจำนวนและคุณภาพ เช่น ข้อมูลความเป็นจริงในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะมีมาจากการทดลอง การสำรวจ หรือรายงานต่าง ๆ รวมถึงการจัดเก็บเป็นคลังข้อมูล (Freeze, 2006) อย่างไรก็ตามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ งานวิจัยได้ให้นิยามความสามารถทางสารสนเทศ (Information Capability) เป็นการรวมถึงข้อมูลและสารสนเทศ ถึงแม้จะมีการพยายามอธิบายถึงความแตกต่างของข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) แต่ในความเป็นจริงยังไม่มีความชัดเจนถึงการแยกแยะระหว่างข้อมูลและสารสนเทศ โดยเพียงแต่ระบุว่า สารสนเทศ เป็นผลผลิตจากกระบวนการที่มีข้อมูลเป็นปัจจัยนำเข้า และสารสนเทศเมื่อถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ก็จะทำให้ได้ความรู้ (Davenport *et al.*, 1998) Alexander *et al.* (1991) ได้กล่าวว่า ความรู้อาจจะหมายถึง คลังสารสนเทศ ทักษะ ประสบการณ์ และความทรงจำของบุคคลก็ได้ ดังนั้นฐานข้อมูล (Database) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้

4.2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดในการศึกษาถึงความสามารถในการจัดการความรู้ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการศึกษาใน 2 มิติ คือ มิติด้านทรัพยากร (Resource Base Perspective) และ มิติด้านความรู้ (Knowledge Base Perspective) โดยการศึกษาวิจัยนี้ สนใจและมุ่งเน้นที่จะศึกษาเฉพาะในมิติด้านทรัพยากรเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในมิติด้านทรัพยากรที่สะท้อนความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กรต่าง ๆ ทำให้สรุปได้ว่า องค์กรที่มีทรัพยากรแตกต่างกันจะส่งผลถึงความสามารถที่ต่างกัน (Mata *et al.*, 1995) โดยการศึกษาในมิติด้านทรัพยากรที่เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ในช่วงแรกจะเน้นที่ทรัพยากรขององค์กรที่หมายถึง ทรัพย์สินที่มีตัวตน (Tangible Assets) เช่น ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่ในระยะหลังการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรที่เป็นทรัพย์สินไม่มีตัวตน (Intangible Assets) เช่น ระบบโครงสร้างการจัดการองค์กร และวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ องค์กรมีความแตกต่าง และมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนมากกว่าที่จะใช้ปัจจัยในส่วนของทรัพย์สินที่มีตัวตนอย่างเดียว (Wade & Hulland, 2004)

งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าเป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบเชิงทรัพยากรที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิผลแทบทั้งสิ้น อาทิเช่น งานวิจัยของ Gold *et al.*, (2001) พบว่า องค์ประกอบที่จะสะท้อนความสามารถในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยี (Technology) ซึ่งหมายถึง โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร ทั้งในส่วนของ อุปกรณ์ (Hardware) และโปรแกรมการทำงาน (Software) ซึ่งหมายความรวมถึงระบบฐานข้อมูล (Database) และระบบเครือข่าย (Network System) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (Yang & Chen, 2007) จะต้องมีเชื่อมโยงและประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) ซึ่งหมายถึง โครงสร้างการดำเนินงาน และการสั่งการขององค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ยังรวมถึงระบบการจูงใจ (Incentive System) การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงาน (Work Design) นโยบายการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร (Management Support) กฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ (Yang & Chen, 2007) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้ รวมถึงภาวะความเป็นผู้นำขององค์กรด้วย (Collison & Parcell, 2004) 3) วัฒนธรรมองค์กร (Culture) ซึ่งหมายถึง

บรรยากาศ และแนวปฏิบัติในการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานงาน ความร่วมมือ และการใฝ่รู้ของบุคลากรในและภายนอกองค์กร (Yang & Chen, 2007) ในขณะที่ Chuang (2004) และ Yang & Chen (2007) รวมทั้งงานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยของ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553) ที่ได้มีการนำเสนอกรอบแนวคิดของการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ที่จะให้องค์กรมีความสามารถทางนวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีการกล่าวถึงความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 2 มิติ คือ มิติด้านทรัพยากร และ มิติด้านความรู้ ใว้อย่างครบถ้วน สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ได้ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

5. วิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัย และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยทำให้สามารถกำหนดระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

5.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการจัดการความรู้และวิเคราะห์ในเชิงปริมาณจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร พร้อมทั้งใช้วิธีการ Focus Group ของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบในการพัฒนาการจัดการความรู้ของ

โรงเรียน โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดของโรงเรียน คือ เล็ก กลาง และใหญ่

5.2 ประชากร

ผู้บริหารของโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย จำนวน 162 แห่ง ประกอบด้วยจังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง

5.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะ Nominal และ Interval Scales เป็นการเก็บข้อมูล และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

5.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ใช้สถิติวิเคราะห์ในแต่ละวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ใช้สถิติวิเคราะห์พื้นฐานซึ่งประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ใช้สถิติวิเคราะห์ t-test และ F-test

3. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 - 5.00	ระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ระดับมาก
2.50 - 3.49	ระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ระดับน้อย
1.00 - 1.49	ระดับน้อยที่สุด

6. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและยกระดับการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถนำไปขยายผลเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่ดีของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในระดับประเทศต่อไป ดังนั้นเพื่อให้การนำเสนอผลการศึกษามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการศึกษาในครั้งนี้ จึงได้แบ่งเนื้อหาของกรนำเสนอออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ตอนที่ 4 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มประชากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในส่วนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบนจำนวนทั้งสิ้น 162 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	รายละเอียด	ความถี่	ร้อยละ	
ขนาดมาตรฐานของโรงเรียนตามการจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดเล็ก	41	25.3	
	ขนาดกลาง	63	38.9	
ประเภทของโรงเรียน	ขนาดใหญ่	38	23.5	
	ขนาดใหญ่พิเศษ	20	12.3	
	โรงเรียนระดับตำบล	63	38.9	
	โรงเรียนระดับอำเภอ	57	35.2	
	โรงเรียนระดับจังหวัด	40	24.7	
จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละสาย	ไม่ตอบ	2	1.6	
	สายวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์	142	87.65	
	สายศิลปศาสตร์ – คำนวณ	99	61.11	
	สายศิลปศาสตร์ – ภาษา	93	35.08	
	สายศิลปศาสตร์ทั่วไป	25	15.43	
	สายวิทยาศาสตร์	1	0.62	
	สายศิลปศาสตร์ - สังคม	10	6.17	
	สายศิลปศาสตร์ – จีน	6	3.70	
	สาย SMTP	4	2.47	
	สายอาชีพ	5	3.09	
	สายคณิตศาสตร์ – ภาษา	3	1.85	
	ไม่ระบุสาย	4	2.47	
	จำนวนปีที่โรงเรียนเปิดดำเนินการ	น้อยกว่า 10 ปี	0	0.0
		10 – 20 ปี	29	17.9
21 – 30 ปี		40	24.7	
มากกว่า 30 ปี		93	57.4	
ที่มาของงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน	รัฐบาล	55	34	
	รัฐบาลและสมาคมผู้ปกครอง	22	13.6	
	รัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและชุมชน	22	13.6	
	รัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	8	4.9	
	รัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า			
	รัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการบริการ	1	0.6	
	รัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการระดมทุน	11	6.8	
	รัฐบาล การบริจาคและระดมทุน			
	รัฐบาลและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	5	3.1	
		20	12.3	
	18	11.1		

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 162 ชุด ของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขนาดมาตรฐานของโรงเรียนตามการจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 162 ชุด ของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขนาดมาตรฐานของโรงเรียนตามการจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐานอยู่ในขนาดกลาง มีจำนวน 63 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาคือขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวน 41 โรงเรียน 38 โรงเรียน และ 20 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.3, 23.5 และ 12.3 ตามลำดับ และโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับตำบลซึ่งมีจำนวน 63 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาเป็นโรงเรียนระดับอำเภอ และ

โรงเรียนระดับจังหวัด จำนวน 57 โรงเรียน และ 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และ 24.7 ตามลำดับ โดยมีโรงเรียนที่ไม่ระบุประเภทของโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ซึ่งในส่วนของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละสายของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามพบว่านักเรียนเรียนใหญ่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 87.65 รองลงมาเป็นสายศิลปศาสตร์ – คำนวณ, สายศิลปศาสตร์ – ภาษา, สายศิลปศาสตร์ทั่วไป, สายศิลปศาสตร์ – สังคม, สายศิลปศาสตร์ – จีน, สายอาชีพ, สาย SMTP, สายคณิตศาสตร์ – ภาษา และสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 99 คน, 93 คน, 25 คน, 10 คน, 6 คน, 5 คน, 4 คน, 3 คน และ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11, 35.08, 15.43, 6.17, 3.70, 3.09, 2.47, 1.85 และ 0.62 ตามลำดับ โดยมีนักเรียนที่ไม่ระบุสังกัดสายวิชาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 ทั้งนี้พบว่าโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดดำเนินการมานานมากกว่า 30 ปี ซึ่งมีจำนวน 93 โรงเรียน และคิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาพบว่าโรงเรียนเปิดดำเนินการมานานตั้งแต่ 21 ปี ถึง 30 ปี และ 10 ปี ถึง 20 ปี จำนวน 40 โรงเรียน และ 29 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และ 17.9 ตามลำดับ อีกทั้งยังพบว่าโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียว จำนวน 55 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาพบว่าได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสมาคมผู้ปกครอง, จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและชุมชน, จากรัฐบาล การบริการและการระดมทุน, จากรัฐบาลและองค์กร บริหารส่วนท้องถิ่น จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการบริจาค, จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น, จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการระดมทุน และจากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า จำนวน 22 โรงเรียน, 22 โรงเรียน, 20 โรงเรียน, 18 โรงเรียน, 11 โรงเรียน, 8 โรงเรียน, 5 โรงเรียน และ

1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.6, 13.6, 12.3, 11.1, 6.8, 4.9, 3.1 และ 0.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน จำนวน 162 โรงเรียน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน โดยค่าสถิติพื้นฐานเหล่านี้ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรด้วยแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 24 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามตามตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านการแสวงหาความรู้ จำนวน 6 ข้อ ด้านการสร้างความรู้ จำนวน 6 ข้อ ด้านการเก็บความรู้ จำนวน 6 ข้อ และด้านการใช้ความรู้ จำนวน 6 ข้อ และมีผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากโปรแกรม SPSS และจัดระดับความสามารถในการจัดการความรู้โดยรวม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นโดยรวมของความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียน

ความสามารถในการจัดการความรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การแสวงหาความรู้	3.88	0.73	มาก
การสร้างความรู้	3.81	0.75	มาก
การเก็บความรู้	3.61	0.78	มาก
การใช้ความรู้	3.72	0.78	มาก
โดยรวม	3.76	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนโดยรวม พบว่า ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$ และ S.D. = 0.73) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยความสามารถในการจัดการความรู้ด้านอื่นๆ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยที่มีความสามารถในการจัดการความรู้ด้านการเก็บความรู้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2 ของการวิจัย โดยมีผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากโปรแกรม SPSS ดังแสดงในตารางที่ 3 ถึง ตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของโรงเรียนกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	Chi Square	P-Value	Linear by Linear Association	P-Value
ประเภทของโรงเรียน – ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้	16.815	0.052	2.024	0.155

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของโรงเรียนกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Linear by Linear Association) เท่ากับ 2.024 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.155 ดังนั้นประเภทของโรงเรียน จึงไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของโรงเรียนกับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	Chi Square	P-Value	Linear by Linear Association	P-Value
ประเภทของโรงเรียน – ระดับความสามารถทางนวัตกรรม	12.713	0.176	3.407	0.065

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้กับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	Chi Square	P-Value	Linear by Linear Association	P-Value
จำนวนครั้งการอบรม – ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้	6.398	0.094	6.081	0.014

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้กับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	Chi Square	P-Value	Linear by Linear Association	P-Value
จำนวนครั้งการอบรม – ระดับความสามารถทางนวัตกรรม	6.982	0.072	5.353	0.021

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดมาตรฐานของโรงเรียนกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	r	P-Value
ขนาดมาตรฐานของโรงเรียน – ความสามารถในการจัดการความรู้	0.178*	0.042

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดมาตรฐานของโรงเรียนกับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

ตัวแปร	r	P-Value
ขนาดมาตรฐานของโรงเรียน – ความสามารถทางนวัตกรรม	0.134	0.128

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของโรงเรียนกับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Linear by Linear Association) เท่ากับ 3.407 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.065 ดังนั้นประเภทของโรงเรียน จึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้กับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Linear by Linear Association) เท่ากับ 6.081 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.014 ดังนั้น จำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้จึงมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้กับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ค่าความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปร (Linear by Linear Association) เท่ากับ 5.353 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.021 ดังนั้น จำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้จึงมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดมาตรฐานของโรงเรียนกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Pearson Correlation) เท่ากับ 0.178 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.042 ดังนั้น ขนาดมาตรฐานของโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดมาตรฐานของโรงเรียนกับระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Pearson Correlation) เท่ากับ 0.134 มีค่าความน่าจะเป็น (P-Value) 0.128 ดังนั้น ขนาดมาตรฐานของโรงเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 3 ในการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการ การสนทนากลุ่มเฉพาะของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ สามารถสังเคราะห์ และสรุปประเด็นสำคัญออกมาเป็น รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ดังแสดงในตารางที่ 9 ถึง ตารางที่ 14

ตารางที่ 9 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยี

ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	1. เชื่อมต่อการเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา	จัดทำ Web Site จัดเก็บแหล่งข้อมูลความรู้ขององค์กร
	2. มีระบบจัดเก็บและสืบค้นที่ปลอดภัย	จัดทำระบบยืนยันตัวตน (Authentication System) ในการเข้าใช้ระบบ
	3. สืบค้นได้รวดเร็ว	สร้างระบบการเชื่อมต่อ Internet ที่มีความเร็วสูง
	4. มีเครื่องมือการเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย เช่น Note Book, Tablet เป็นต้น	จัดเตรียมงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และวางแผนการฝึกอบรมการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าว
ขนาดกลางและเล็ก	1. มีระบบการเข้าถึงได้รวดเร็วและสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา	จัดทำระบบ Internet ความเร็วสูง และวางแผนการพัฒนาระบบต่อเนื่องทุกปี
	2. มีระบบฐานข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมองค์ความรู้หลักและเป็นปัจจุบัน	จัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้อง สอดคล้องกับความรู้หลักของโรงเรียน
	3. ระบบมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ตั้งคณะทำศึกษาและพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดงบประมาณการจัดทำระบบดังกล่าว

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 10 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านโครงสร้าง

ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	<ol style="list-style-type: none"> มีนโยบายการทำงานด้านการจัดการความรู้ที่ชัดเจน มีระบบการบริหารงานแบบยืดหยุ่น มีการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ 	<p>มีการจัดทำโครงสร้างองค์กร โครงสร้างภาระงาน คำสั่งแต่งตั้งการคณะทำงานตามโครงสร้างที่กำหนดอย่างชัดเจน</p> <p>มีการนำระบบบริหารแบบธรรมาภิบาลมาใช้ควบคู่กับการทำงาน</p> <p>ส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมรับการอบรม สัมมนา ตลาดนัดความรู้ จัดนิทรรศการ และมีการนิเทศ ติดตามแบบกัลยาณมิตร</p>
ขนาดกลางและเล็ก	<ol style="list-style-type: none"> มีการจัดโครงสร้างระบบการบริหารงานที่ชัดเจน 	<p>มีการกำหนดขอบข่ายงานตามโครงสร้าง มีมาตรฐานการทำงาน มีการประเมินผลการบริหาร และนำผลการประเมินมาสู่การพัฒนา</p>

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 11 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรม

ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	<ol style="list-style-type: none"> มีวัฒนธรรมการยกย่อง ชมเชย ผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีวัฒนธรรมการให้โอกาสในการคิดและทำสิ่งใหม่ๆ มีวัฒนธรรมการให้ความสำคัญในกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวัฒนธรรมการเห็นคุณค่าการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ 	<p>กำหนดให้มีวาระการชื่นชม ยกย่องในที่ประชุมโรงเรียนหรือหน่วยงาน โดยอาจจะมีการกำหนดกิจกรรมมอบของรางวัล ของที่ระลึก เกียรติบัตร วันเกิด คลอดบุตร ให้กับบุคลากรในโรงเรียน</p> <p>มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำเสนอแนวคิด ผลงานใหม่ หรือนำเสนอสิ่งที่ได้รับการเข้าร่วมอบรม สัมมนา</p> <p>มีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Best Practice ในเรื่องการเรียนการสอน การนิเทศภายใน ทำงานเป็นทีม ภายในโรงเรียน</p> <p>มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการสอนตามแผน การระดมความคิดในกลุ่มให้กับบุคลากรในโรงเรียน</p>
ขนาดกลางและเล็ก	<ol style="list-style-type: none"> มีวัฒนธรรมการร่วมคิด ร่วมทำ เสียสละในการทำงาน กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ๆ ที่พัฒนาโรงเรียน 	<p>กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรโดยวิธีการสร้างจิตสำนึกในการร่วมคิดร่วมทำ มองเป้าหมายความสำเร็จเป็นที่ตั้ง</p> <p>จัดกิจกรรมส่งเสริม และกำหนดรูปแบบการชื่นชมยกย่องให้รางวัลกับบุคลากรในโรงเรียนที่มีแนวความคิดใหม่ๆ ในการเรียนการสอน</p>

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 12 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านความเชี่ยวชาญ

ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	1. มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้	มีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยนำข้อมูลที่ได้ไปออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้สอน อีกทั้งกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนโดยการทบทวนในชั้นเรียน
	2. มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	กำหนดให้มีการผลิตสื่อการสอนที่มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
	3. มีการสร้างสื่อนวัตกรรมสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนสร้างนวัตกรรมใหม่ในการทำงาน และนำนวัตกรรมดังกล่าวไปใช้ โดยผู้บริการต้องมีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินการ
ขนาดกลางและเล็ก	1. บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	สนับสนุนให้บุคลากรมีการศึกษาที่สูงขึ้น มีการส่งบุคลากรเข้าอบรมเฉพาะด้านตรงตามสาขางานที่รับผิดชอบ

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 13 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	1. มีการนำบทเรียนในอดีตมาเป็นข้อมูลประกอบในการทำงาน	กำหนดให้มีการศึกษารายงานประจำปีของโรงเรียน (SAR) ศึกษาโครงการกิจกรรมของปีการศึกษาที่ผ่านมา หรือรายงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ก่อนการปฏิบัติงานจริง
	2. มีการนำบทเรียนความสำเร็จของผู้อื่นมาเป็นแนวทางในการพัฒนา	กำหนดให้มีการศึกษาโครงการที่ประสบความสำเร็จและนำปัจจัยสู่ความสำเร็จดังกล่าวมาปรับใช้ให้ตรงกับบริบทของกิจกรรมที่กำลังจะดำเนินการ เช่น โครงการ EIS เป็นต้น
	3. มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน	กำหนดให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศงาน การศึกษาดูงาน การจัดนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
ขนาดกลางและเล็ก	1. มีการศึกษาข้อมูลในอดีต ข้อมูลปัจจุบัน จากผลงานวิจัย จากการสรุปรายงานการประชุม การประเมินผลงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา	กำหนดให้มีการกระบวนการในการทบทวนบทเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติ (BAR) ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงานจริงในทุกกิจกรรมของโรงเรียน อีกทั้งกำหนดให้มีการนำผลงานวิจัยต่างๆ ในโรงเรียนมาเก็บรวบรวมในฐานข้อมูลองค์กร รวมถึงจัดให้มีการนิเทศภายใน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันภายในโรงเรียนโดยการประชุมผ่านระบบ Social Network

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 14 รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ด้านสารสนเทศ		
ขนาดโรงเรียน	รูปแบบ/คุณลักษณะ	วิธีการ/เครื่องมือ/แนวปฏิบัติ
ขนาดใหญ่	1. มีคลังความรู้ที่ทันสมัย เข้าถึง และค้นคืนได้สะดวก	กำหนดให้มีการจัดทำ Web site และสร้างระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลต่างๆ ที่สำคัญ อีกทั้งมีการนำระบบ E-Office มาประยุกต์ใช้จัดการระบบเอกสารภายในโรงเรียนเพื่อสะดวกต่อการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย
	2. มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ตรวจสอบได้	มีการจัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียนในครอบคลุมตามความต้องการหลักของโรงเรียน รวมถึงมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศชัดเจน
ขนาดกลางและเล็ก	1. มีการจัดเก็บคลังข้อมูลสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่ายทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร	กำหนดให้มีการสร้างฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ เอาไว้โดยเชื่อมต่อกับระบบ Web Site เพื่อการเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว

ที่มา : ผู้วิจัย

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

7.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาในประเด็นต่างๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่แบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 162 ชุด ของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขนาดมาตรฐานของโรงเรียนตามการจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในขนาดกลาง มีจำนวน 63 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาคือขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวน 41 โรงเรียน 38 โรงเรียน และ 20 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.3, 23.5 และ 12.3 ตามลำดับ และโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับตำบลซึ่งมีจำนวน 63 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาเป็นโรงเรียนระดับอำเภอ และโรงเรียนระดับจังหวัด จำนวน 57 โรงเรียน และ 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และ 24.7 ตามลำดับ โดยมีโรงเรียนที่ไม่ระบุประเภทของโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ซึ่งในส่วนของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละสายของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามพบว่านักเรียนเรียนใหญ่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 87.65 รองลงมาเป็นสายศิลปศาสตร์ – คำนวณ สายศิลปศาสตร์ – ภาษา สายศิลปศาสตร์ทั่วไป สายศิลปศาสตร์ – สังคม สายศิลปศาสตร์ – จีน สายอาชีพ สาย SMTP สายคณิตศาสตร์ – ภาษา และสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 99 คน 93 คน 25 คน 10 คน 6 คน 5 คน 4 คน 3 คน และ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11, 35.08, 15.43, 6.17,

3.70, 3.09, 2.47, 1.85 และ 0.62 ตามลำดับ โดยมีนักเรียนที่ไม่ระบุสังกัดสายวิชาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 ทั้งนี้พบว่าโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดดำเนินการมานานมากกว่า 30 ปี ซึ่งมีจำนวน 93 โรงเรียนและคิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาพบว่าโรงเรียนเปิดดำเนินการมานานตั้งแต่ 21 ปี ถึง 30 ปี และ 10 ปี ถึง 20 ปี จำนวน 40 โรงเรียน และ 29 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 24.7 และ 17.9 ตามลำดับ อีกทั้งยังพบว่าโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียว จำนวน 55 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาพบว่าการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสมาคมผู้ปกครอง จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและชุมชน จากรัฐบาล การบริการและการระดมทุน จากรัฐบาลและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการบริการ จากโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและการระดมทุน และจากรัฐบาล สมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า จำนวน 22 โรงเรียน 22 โรงเรียน 20 โรงเรียน 18 โรงเรียน 11 โรงเรียน 8 โรงเรียน 5 โรงเรียน และ 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.6, 13.6, 12.3, 11.1, 6.8, 4.9, 3.1 และ 0.6 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของความสามารถในการจัดการความรู้เป็นรายด้านและโดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของความสามารถในการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด

รองลงมาคือ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการใช้ความรู้ ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดในด้านการเก็บความรู้

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า ประเภทของโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้และระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่พบว่า จำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้เท่านั้นมีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้และระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ ในส่วนของปัจจัยทางด้านขนาดของโรงเรียนพบว่ามีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน เท่านั้น แต่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4. ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาทำให้พบว่า องค์ประกอบในด้านความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 2 มุมมอง คือ ความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วย เทคโนโลยี โครงสร้าง และวัฒนธรรม และในมุมมองด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนทั้งสิ้น โดยที่การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิผลจะเกิดขึ้นได้นั้น โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ และทำการพัฒนาอย่างจริงจังในเรื่องขององค์ประกอบที่เป็นความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กรทั้ง 6 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีคุณลักษณะ แนวทางการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาความสามารถพื้นฐานในการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในโรงเรียนของตน

7.1 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการอภิปรายผลการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์หลัก หลักนี้

1. ระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของความสามารถในการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผนวกกับการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จึงส่งผลให้สถานศึกษาในประเทศไทยโดยเฉพะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับโรงเรียนที่สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Commission) มีการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางหลักของการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับจะต้องพัฒนาสถานศึกษาของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผ่านแนวคิดพื้นฐานในเรื่องของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การจัดการความรู้มีประสิทธิผล และส่งผลไปยังองค์กรให้มีลักษณะของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็คือ ความสามารถในการจัดการความรู้ (Knowledge Management Capability) (Gold et al., 2001) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการใช้ความรู้ ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดในด้านการเก็บความรู้ กล่าวคือ โดยธรรมชาติของภารกิจการปฏิบัติภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ พบว่า ภาระงานประจำที่ต้องปฏิบัติล้วนต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญและประสบการณ์ส่วนบุคคลเป็นหลัก ซึ่งการได้มาซึ่งความรู้ส่วนใหญ่เกิดจากกระบวนการสืบเสาะ ค้นหา และรวบรวมความรู้ที่กระจัดกระจาย มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานสอน สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่เพื่อถ่ายทอดให้กับนักเรียนเพื่อต่อยอดความรู้ดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ในส่วนของการเก็บความรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่ำสุด อาจจะเป็นเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้กับโรงเรียนซึ่งโดยส่วนใหญ่ได้มาจากรัฐมีจำกัด ผนวกกับการจัดเก็บความรู้ต้องมีการใช้ร่วมกับเทคโนโลยี เครื่องไม้เครื่องมือที่ทันสมัย ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่เข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าวได้ยาก ขาดความเชี่ยวชาญในการใช้งาน จึงส่งผลให้ระดับความคิดเห็นด้านนี้มีค่าต่ำสุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า ประเภทของโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการความรู้และระดับ

ความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่โรงเรียนจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาตามที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางหลักของการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ข้างต้น ได้ระบุให้สถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับจะต้องพัฒนาสถานศึกษาของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดพื้นฐานในเรื่องของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด ได้มีการนำแนวคิดด้านการจัดการความรู้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้และระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากจำนวนครั้งของการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการอบรมความรู้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากผู้รู้ ดังนั้น การได้เรียนรู้ฝึกฝน ผ่านการฝึกอบรมโดยเฉพาะจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ จะสามารถส่งผ่าน และเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้รับความรู้ได้ดี รวมถึงการเรียนรู้จากความรู้ชัดแจ้ง ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานข้อมูลทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร และแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ก็ล้วนส่งผลต่อการสร้างความรู้ทั้งสิ้น (Freeze, 2006) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดความรู้ผ่านการปฏิบัติ การทดลอง การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุม การทำงานเป็นทีม เป็นต้น (Nonaka & Takeuchi, 1995) ในส่วนของปัจจัยทางด้านขนาดของโรงเรียน พบว่ามีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน เท่านั้น แต่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถทางนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน อาจจะเป็นเนื่องมาจากการแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยแปรผันตามจำนวนนักเรียนนั้น จะส่งผลต่อการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในการพัฒนาโรงเรียนโดยภาพรวม หากเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่มากนัก ก็จะได้รับ การจัดสรรงบประมาณน้อย การนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน บุคลากร และนักเรียนก็เป็นไปในทิศทางที่จำกัด ส่งผลต่อระดับความสามารถและการจัดการความรู้ของบุคลากรในโรงเรียนโดยตรง ผกผันกับขนาดของโรงเรียนนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยทางด้านโครงสร้างองค์กร (Structure) ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างการดำเนินงาน การสั่งการขององค์กร (Yang & Chen, 2007) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้ ทั้งนี้ ในส่วนของขนาดของโรงเรียนยังพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถทางด้าน

นวัตกรรมนั้น อาจเนื่องมาจากการยกระดับความสามารถในการจัดการความรู้ไปสู่ความสามารถทางนวัตกรรมนั้น ต้องเกิดจากการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองของความรู้ (Knowledge Based Perspective) ผ่านปัจจัยหลัก 3 ด้าน คือ ด้านความเชี่ยวชาญ ด้านการเรียนรู้ และด้านสารสนเทศ เท่านั้น ดังนั้น ขนาดของโรงเรียนจึงไม่มีผลต่อปัจจัยดังกล่าว

3. รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบน

จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการ Focus Group ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแบ่งกลุ่มตามขนาดของโรงเรียน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้ตอนบนนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องให้ความสำคัญ และจะต้องทำการพัฒนาอย่างจริงจังผ่านรูปแบบ คุณลักษณะ ตามวิธีการ เทคนิค เครื่องมือ และแนวปฏิบัติ ตามองค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน ในการเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในมุมมองด้านทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้าน เทคโนโลยี โครงสร้าง และวัฒนธรรม และในมุมมองทางด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ ซึ่งการนำความรู้ที่เหมาะสมไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร ดังนั้น ความสามารถในการจัดการความรู้ ของโรงเรียนก็คือ ความสามารถในการสร้างและใช้ความรู้ โดยการผสมผสานกับทรัพยากรต่าง ๆ และกิจกรรมในการจัดการความรู้ เพื่อส่งผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) และ ประสิทธิภาพขององค์กร (Organizational Effectiveness) (Gold et al., 2001 ; Chuang, 2004)

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในวิธีการดำเนินการวิจัย อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอแนะและแนวคิดบางประการที่อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัย หรือผู้ที่สนใจต้องการใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย หรือต่อยอดการพัฒนาความสามารถทางด้านจัดการความรู้และความสามารถทางด้านนวัตกรรมต่อไป นั่นคือ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้ตอนบน ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในการขยายผลการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ควรรักษาเพิ่มเติมในขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่ ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 42 เขต ทั่วประเทศ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาในเรื่องของความสามารถในการจัดการความรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาในบริบทของการบริหารจัดการโรงเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ที่มีผลการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. 2548. **การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2547. **การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ธกมลการพิมพ์.
- พันธุ์อาจ ชัยรัตน์. 2547. **บทบาทเบื้องต้นของการจัดการนวัตกรรม การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- วิจารณ์ พานิช. 2546. **ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้**. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2546, สืบค้นจาก <http://kmi.or.th>.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. 2553. **การจัดการความรู้และนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- Alavi, M. & Leidner, D.E. 2001. Review: Knowledge Management and Knowledge Management Systems: Conceptual Foundations and Research Issues. **MIS Quarterly**. 25(1). 107-136.
- Alexander, P.A., Schallert, D.L. & Hare, V.C. 1991. Coming to terms: How Researchers in Learning and Literacy talk about Knowledge. **Review of Educational Research**. 61(3). 315-343.
- Argyris, C. 1998. Manager, workers, and organizations. **Society**. 35(2). 343-346.
- Brown, J.S. & Duguid, P. 2000. Balancing Act: How to Capture Knowledge without Killing it. **Harvard Business Review**. 78(3). 73-84.

- Carrillo, J.E. & Gaimon, C. 2004. Managing Knowledge-Based Resource Capabilities Under Uncertainty. **Management Science**. 50(11). 1504-1518.
- Chuang, S.H. 2004. A Resource-Based Perspective on Knowledge Management Capability and Competitive Advantage: an empirical investigation. **Expert Systems with Applications**. 27(3). 459-465.
- Collison, C. & Parcell, G. 2004. **Learning to Fly: Practical Knowledge Management from some of the world's leading learning Organization**. 2nd Ed. West Sussex: Capstone.
- Darroch, J. & McNaughton, R. 2002. Examining the Link Between Knowledge Management Practices and Types of Innovation. **Journal of Intellectual Capital**. 3(3). 210-222.
- Davenport, T.H. et al. 1998. Successful Knowledge Management Projects. **Sloan Management Review**. 39(2). 43-57.
- Freeze, R.D. 2006. **Relating Knowledge Management Capability to Organizational Outcomes**. Ph.D. Dissertation. Arizona State University.
- Gold, A.H., Malhotra, A. & Segars, A.H. 2001. Knowledge Management: an Organizational Capabilities perspective. **Journal of Management Information Systems**. 18(1). 185-214.
- Hansen, M.T., Nohria, N. & Tierney, T. 1999. What's Your Strategy for Managing Knowledge?. **Harvard Business Review**. 77(2). 106-116.
- Jone, N.B., Herschel, R.T. & Moesel, D.D. 2003. Using Knowledge Champions to Facilitate Knowledge Management. **Journal of Knowledge Management**. 7(1). 49-63.
- Mata, F.J., Fuerst, W.L. & Barney, J.B. 1995. Information Technology and Sustained Competitive Advantage: A Resource-Based Analysis. **MIS Quarterly**. 19(4). 478-505.
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. 1995. **The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation**. Oxford University Press.
- O'Dell, C. & Grayson, C.J. 1998. **If Only We Knew What We Knew : The Transfer of Internal Knowledge and Best Practice**. New York : The Free Press.

- Parlby, D. & Taylor, R. 2000. **The Power of Knowledge : A Business Guide to Knowledge Management.**
Retrieved Aug, 21, 2000. From <http://www.kpmgconsulting.com/index.html>.
- Pena,I. 2002. Knowledge Networks as part of an integrated Knowledge Management Approach. **Journal of Knowledge Management.** 6(5). 469-478.
- Schein, E.H. 2004. **Organizational culture and leadership.** 3rd Ed. San Francisco: Jossey-Bass.
- Senge, Peter M. 1990. **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization.** New York : Dounbleday-Currency.
- Wade, M. & Hulland, J. 2004. Review: The Resource-Based View and Information Systems Research: Review, Extension, and Suggestions for Future Research. **MIS Quarterly.** 28(1). 107-142.
- Yang, Chyan & Chen, Liang-Chu. 2007. Can Organizational Knowledge Capabilities Affect Knowledge Sharing Behavior?. **Journal of Information Science.** 33(1). 95-109